

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 1 czerwca 2009 roku

ZSS/500/1/2009/GW

Pani
Ewa Kopacz
Minister Zdrowia

Wielce szanowno Pani Minister,

Rzecznik Praw Dziecka otrzymuje alarmujące sygnały ze strony rodziców dzieci martwo urodzonych, że lekarze wypełniający kartę zgonu odmawiają wpisania płci dziecka, jeżeli ich zdaniem ustalenie płci jest znacznie utrudnione lub wręcz niemożliwe. Taka postawa lekarza skutkuje odmową ze strony Urzędu Stanu Cywilnego wystawienia aktu zgonu, a w dalszej konsekwencji – dużymi trudnościami z pochowaniem zwłok.

Według ustaleń Biura Rzecznika Praw Dziecka, problem ten nie występuje we wszystkich szpitalach, gdyż część lekarzy – uznając prawo rodziców do pochówku dzieci – domniemywa płeć dziecka i umieszcza w karcie zgonu stosowną adnotację. W ten sposób powstaje zasadnicza rozbieżność w praktyce stosowania przepisów przez lekarzy, powodująca znaczne pokrzywdzenie rodziców dzieci, którym odmówiono wpisania w karcie zgonu płci dziecka. Ponieważ zasady wystawiania karty zgonu są regulowane rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2001 r. w sprawie wzoru karty zgonu oraz sposobu jej wypełniania (Dz. U. z 2001 r. Nr 153 poz. 1782) wydaje się, że stosowna zmiana w tym rozporządzeniu powinna rozwiązać problem.

W związku z powyższym zwracam się do Pani Minister, na podstawie art. 10 a ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U z 2000 r. Nr 6 poz. 69 z późn. zm.), o rozważenie możliwości zmiany wskazanego rozporządzenia w sposób, umożliwiający właściwe wypełnienie karty zgonu dzieci martwo urodzonych, w każdym wypadku. Z uwagi na fakt, że czynności związane z pochówkiem dzieci są wstrzymywane do czasu uregulowania niniejszej kwestii, proszę o procedowanie w trybie bardzo pilnym.

z wyrazami szacunku
Marek Michalak

MINISTER ZDROWIA

Warszawa, 2009 -06- 0 8

MZ-OZO-073-17952-1/EW/09

Pan

Marek Michalak

Rzecznik Praw Dziecka

Szanowny Panie Rzeczniku,

W odpowiedzi na pismo dotyczące postępowania w przypadku martwego urodzenia dziecka uprzejmie proszę o przyjęcie informacji w sprawie.

Stosownie do ustawy z dnia 29 września 1986 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. z 2004 r. Nr 161, poz. 1688) urodzenie dziecka należy zgłosić w ciągu 14 dni od dnia urodzenia. Jeżeli dziecko urodziło się martwe, zgłoszenie takiego zdarzenia powinno nastąpić w ciągu 3 dni. Wydane na podstawie ww. ustawy, rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2005 r. w sprawie pisemnego zgłoszenia urodzenia dziecka (Dz.U. Nr 27, poz. 232) definiuje żywe urodzenie oraz zgon płodu (urodzenie martwe), przy czym obowiązek zgłoszenia urodzenia martwego nie jest ograniczony czasem trwania ciąży. Jednocześnie przepisy dotyczące dokumentacji medycznej tj. rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2006 r w sprawie rodzajów i zakresu dokumentacji medycznej w zakładach opieki zdrowotnej oraz sposobu jej przetwarzania (Dz. U. Nr 247, poz. 1819) obok urodzenia żywego rozróżniają – urodzenie martwe oraz poronienie, ustanawiając 22 tydzień ciąży, jako kryterium tego rozróżnienia. Są to niezależne od siebie akty prawne, służące innym celom. W związku z tym w myśl obecnie obowiązujących przepisów prawnych brak podstaw prawnych do odmowy zgłoszenia urodzenia dziecka, niezależnie od czasu trwania ciąży. Jedynie w formularzu zgłoszenia określa się okres trwania ciąży w tygodniach..

W pewnych przypadkach wpisanie niektórych danych jest utrudnione bądź nawet niemożliwe. Dotyczy to na przykład takich sytuacji, w której dochodzi do zakończenia ciąży w tak wczesnym stadium, że nie można określić płci urodzonego martwo dziecka, w związku z wystąpieniem krwotoku w zachowanym materiale biologicznym nie ma szczątków dziecka martwo urodzonego. W przypadku określania płci przy wypełnianiu dokumentów potwierdzających urodzenie martwe dopuszczalne jest stosowanie „uprawdopodobnienia”

danych lub, gdy nawet to jest niemożliwe, niewpisanie niektórych danych. Tym samym uzasadnione wydaje się zastosowanie analogicznie przepisu art. 67 ust. 2 ustawy. Prawo o aktach stanu cywilnego i dokonanie w dokumencie stosownej adnotacji. Jeżeli zaś chodzi o „uprawdopodobnienie” dokonywane przez pracownika zakładu opieki zdrowotnej to podstawą może być na przykład przeprowadzone badanie USG czy inne badania/obserwacje, które w zakresie określenia płci nie dają 100% pewności i dlatego w ich kontekście można używać określenia „uprawdopodobnienie”. Nie ma opracowanych jakiś szczególnych procedur w tym zakresie. Zastosowanie „uprawdopodobnienia” może rodzić obawy popełnienia przestępstwa poświadczenia nieprawdy informuję, iż w opinii Ministerstwa Sprawiedliwości taka sytuacja nie wyczerpuje znamion tego przestępstwa.

W związku z powyższym, jeżeli istnieją dowody potwierdzające ciążę/martwe urodzenie brak podstaw do odmowy wystawienia pisemnego zgłoszenia urodzenia dziecka i należy wypełnić je w możliwie szerokim zakresie.

Podobna sytuacja dotyczy karty zgonu. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2001 r. w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi (Dz. U. Nr 153, poz. 1783 z późn. zm.) stanowi, iż za zwłoki uważa się ciała dzieci martwo urodzonych, bez względu na czas trwania ciąży, zaś rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2001 r. w sprawie wzoru karty zgonu oraz sposobu jej wypełniania (Dz.U. Nr 153, poz. 1782 z późn. zm.) mówi, iż karta zgonu jest wypełniana dla dzieci martwo urodzonych, bez względu na czas trwania ciąży, na wniosek osób uprawnionych do pochowania. Rozporządzenia te jednoznacznie zabezpieczają prawo do pochowania dziecka martwo urodzonego, nawet w tych przypadkach, gdy według kryteriów medycznych, a także w myśl przepisów o dokumentacji medycznej nastąpiło poronienie, a nie urodzenie martwe.

Do Ministerstwa Zdrowia docierają sygnały o kłopotach z interpretacją i niejednolitym stosowaniu przepisów w powyższym zakresie. Minister Zdrowia skierował pismo w sprawie stosowania przepisów w tym zakresie do wszystkich szpitali, w których funkcjonują oddziały położnicze.

Jednocześnie informuję, iż ewentualne zmiany w prawie muszą nastąpić na poziomie ustawy, która może ewentualnie wprowadzić jakieś ograniczenia w zakresie zgłaszania urodzeń. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, przygotowuje zmiany Prawa o aktach stanu cywilnego, które obejmą także te kwestię. Jak wynika z informacji uzyskanych z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji kalendarz prac legislacyjnych wskazuje grudzień br. jako termin przyjęcia przez Radę Ministrów nowych regulacji w zakresie Prawa o aktach stanu cywilnego W kwestiach dotyczących karty zgonu nie jest wystarczająca

nowelizacja rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2001 r. w sprawie wzoru karty zgonu oraz sposobu jej wypełniania. Konieczna jest nowelizacja ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz.U.z 2000 r. Nr 23, poz. 295 z późn. zm.). W związku z powyższym oraz różnorodnością zagadnień objętych ustawą, powołany zostanie międzyresortowy Zespół, który opracuje projekt ustawy. Koordynatorem będzie Główny Inspektor Sanitarny.

2 powołaniem

Z powołaniem
**MINISTRA ZDROWIA
PODSEKRETARZ STANU**
Marek Haber